

28 Şubat ve Erbakan

Gülay Gökürk

Erbakan'ın ölümünün, onun siyasi hayatındaki en büyük darbenin yıldönümüne denk gelmesi, bu yılki 28 Şubat değerlendirmelerini daha çok "28 Şubat ve Erbakan" perspektifinden yapmayı bir bakıma zorunlu hale getirdi.

Tabii, konu 28 Şubat ve Erbakan olunca ilk akla gelen soru da malum: Erbakan 28 Şubat'a direnebilir miydi? Direnmeli miydi?

Bu konuda fikirler muhtelif...

"Erbakan direnmemekle hem kendi siyasi hayatını bitirdi hem de Türkiye'nin askeri vesayetle hesaplaşmasını daha öteye erteledi" diyenler var. Ama sanırım ağırlıklı görüş, Erbakan'ın direnmemeyi seçmesinin, kendisi açısından bir fedakârlık; Türkiye açısından da gayet isabetli bir tercih olduğu yönünde. Bu görüş sahipleri Erbakan'ın geleneksel tutumuna uygun olarak, Türkiye'yi sert bir hesaplaşma içine sokmayıp **"yumuşak"** yolu seçmesinin açık darbeyi önlediğini ve muhafazakâr kitlelerin daha fazla zarar görmesini engellediğini düşünüyor. Hatta hani neredeyse, bu müdahalenin daha sonra yaşanan siyasi gelişmeler açısından hayırlı olduğunu düşünenler bile var. Onlara bakılırsa, eğer 28 Şubat yaşanmasaydı, Milli Görüş içinden AK Parti hareketi gibi bir hareketin çıkması da mümkün olmazdı. 28 Şubat, Milli Görüş çizgisinin çağa uygun bir şekilde revize edilmesine, kendi içinden daha liberal, daha demokrat bir akım çıkarmasına vesile oldu.

Öncelikle, 28 Şubat'ta **"hayır"** arayan bu görüş üzerinde duralım. Bu tıpkı, vücuda öldürücü bir mikrop girmesine **"iyi oldu"** demeye benziyor. Zira malum, vücuda böyle bir mikrop girdiğinde iki ihtimal vardır: Beden büyük ihtimalle ölür, küçük bir ihtimalle de direnir. Direnebilirse bu mücadeleden bağışıklık sistemi daha da güçlenerek çıkar. Ama ölümden dönüp güçlenme ihtimali var diye, hiçbir doktor mikrobun girişine **"hayırlı oldu"** demez.

"Erbakan direnmeli miydi" sorusunu ise aslında **"Direnebilir miydi"** şeklinde sormak gerekir.

Direnemezdi.

Çünkü birincisi, direnmeye formasyonu müsait değildi.

Erbakan -tıpkı Demirel gibi- ordunun siyaset üzerindeki kontrolünün **"tartışılmaz bir ülke gerçeği"** olduğunun kabulü temelinde siyaset yapan bir aktördü. Bu pozisyon bir kez kabul edildikten sonra yapılabilecek tek şey, iktidarın asli sahibi olan bu güçle iyi geçinme temelinde pazarlık yapmak ve siyasi alanın seçilmişler tarafından kullanılacak kısmını mümkün olduğu kadar genişletmeye çalışmak olabilirdi. Onlar da zaten siyasi hayatları boyunca bunu yaptılar. Orduyu asla asli görevine, kışlasına yollamayı hayal etmeden, onunla iyi geçinmeye, ona yaranmaya, ona güven vermeye ve bir yandan da iktidardan parçalar koparmaya çalıştılar. Böyle bir siyasi kültür içinde yetişmiş birinin, 28 Şubat'ta birden bire orduya **"Kışlana dön"** diye ultimatoma vermesi elbette mümkün değildi. Nitekim Erbakan, artık devrilmesine ramak kaldığında bile hâlâ orduyu iyi niyetli olduğuna ve rejim için tehlike oluşturmadığına ikna etmeye çalışıyordu.

İkincisi, direnmek için gereken ne iç ne de dış ittifakları vardı.

Hiçbir ülkede askeri rejimlere karşı mücadele sadece tek bir partinin kendi başına yürütebileceği bir iş değildir. Başarı için mutlaka demokrasiye inanan güçlerin bir araya gelmesi, ittifak kurması gerekir.

Oysa Türkiye'de 28 Şubat Muhtırası ile birlikte Refah Partisi yapayalnız, kendi kaderi ile

baş başa bırakıldı. Koalisyon ortağı hariç, bütün siyasi partiler ve figürler, ondan boşalacak yeri doldurma umuduyla ellerini ovuşturuyorlardı. Adı sivil toplum kuruluşu olan koca koca kitle örgütleri (Mahşerin 5 Atlısı) hazır kıtalar halinde darbecilerden komut bekliyordu. Yüksek Yargı daha ilk günden ceketini ilikleyip hizaya girmişti. Üniversiteler sadakatlerini iletip görev beklediklerini bildirmişti. Büyük sermaye her zamanki oportünizmiyle susmuş, yükselişinden rahatsız olduğu Anadolu sermayesinin tırpanlanışını izlemeye hazırlanıyordu. Basın deseniz, kraldan fazla kralcı bir tutumla darbecilerin propaganda aygıtına dönüşmüştü. **"İlerici-solcu kamuoyu"** geleneksel irtica korkusuyla kendisini **"Ya şeriat ya darbe"** ikilemine kilitlemiş ve utangaç bir biçimde darbeyi tercih etmişti. Kısacası Türkiye'nin elitleri, kimilerinin **"Beyaz Türkler"** diye tanımlamayı pek sevdikleri o kesim, halka ihanet etmişti. Bu ihanet tablosu, darbenin hedefi olan geniş dindar-muhafazakâr kitleleri derin bir umutsuzluğa sürüklemiş; milyonlar yoğun bir dezenformasyon kampanyasının etkisiyle şaşkın, endişeli, umutsuz, öndersiz bir halde pısmış kalmıştı.

Bu şartlar Erbakan'a önüne konulan 28 Şubat kararlarını imzalamaktan başka yol bırakmıyordu.

Peki daha sonra neler değişti de AK Parti askeri vesayete kafa tutabildi derseniz, bu da bir başka yazının konusu...

X x x

Bitirirken, bir de **"28 Şubat darbe sayılır mı sayılmaz mı"** tartışmalarına şöyle bir değinelim.

Şekil yönünden klasik darbeye benzememesi, birilerinin vicdan azabını hafifletebilir belki ama özünde hiçbir şey değiştirmez. Bana kalırsa 28 Şubat bal gibi darbeydi hem de sadece siyasi kadroları değil halkın büyük çoğunluğunu hedef alan bir darbe...

Hatırlayın, 27 Mayıs Demokrat Parti kadrolarını hapse yolladı ama Demokrat Parti'ye oy vermiş geniş kitlelere pek dokunmadı. 12 Mart ve 12 Eylül esas itibarıyla **"sağda ve solda vuruşan"** küçük toplum kesimlerini hedef aldı; onları hapislerde çürüttü; işkenceyle, idamlarla kıyımdan geçirdi; ama onlar dışındaki halk kesimlerine ilişmedi.

28 Şubat, ilk defa, sadece siyasi kadroları değil, doğrudan geniş halk kitlelerini hedef aldı. Halkın belki de yüzde 60'ını **"iç düşman"** ilan ederek hedefe oturttu. Sadece siyaseti değil, toplumu da yeniden dizayn etmeye kalkıştı. Dini, sadece siyaset alanından uzaklaştırmakla yetinmedi; kamusal alandan tümüyle kazımak; toplum içindeki görünürlüğünü yok etmek gibi **"radikal"** bir işe girişti. Başörtülü öğrencilerden, demokrat basına, **"yeşil sermaye"** diye adlandırdığı Anadolu sermayesinden (ki, kebabçılar bile bu gruba dahil edildi) üniversitelerdeki muhafazakâr öğretim üyelerine, İmam Hatipliler'den, Kur'an kursu öğrencilerine ve ordu içindeki dindar subaylara kadar geniş kesimleri izledi, fişledi, tırpanladı, hayatını kabaşa çevirdi.

O bakımdan da, **"Darbe miydi"** ne kelime; belki de en çılgınca, en gözü dönmüş darbeydi.

BUGÜN

02 Mart 2011